

NO HI HA LLIBRES DOLENTS DE DONNA LEON

En aquesta ocasió, el problema de fons és d'una actualitat insistent: què fer amb els residus sòlids que genera una societat de consum i l'eliminació dels quals a Itàlia és un dels principals negocis de les diferents organitzacions criminals -com va palesar Roberto Saviano a la imprescindible *Gomorra*

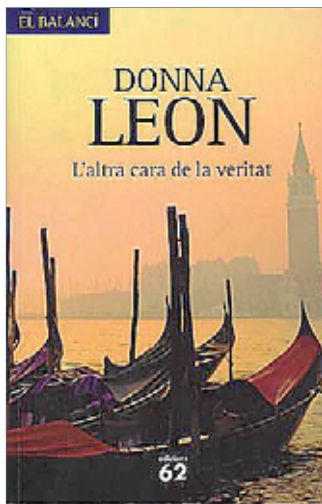

Text: **Sebastià Bennasar**
ballaruga@hotmail.com

La trajectòria literària de Donna Leon és d'aquestes d'impacte. Aquesta nord-americana singular (Nova Jersey, 1942) va decidir veure món a 23 anys i es va acabar instal·lant a Venècia, que ha convertit en l'escenari predilecte de les seves novel·les. Per descriure una societat tan particular com la italiana, Leon ha escollit precisament la ciutat més singular d'aquest món, Venècia, que actua també com a analogia de l'espai referencial en el qual s'ha de moure el fascinant personatge de Guido Brunetti, el comissari amb el qual ens ha guiat per les raconades de la Sereníssima al llarg de les 16 novel·les que ha traduït al català Edicions 62. Per tant, la ciutat actua de manera simbiòtica amb

l'acció que se'n descriu i així, doncs, s'enfonsa, fa pudor, s'inunda, hi fa una calorada o un fred terrible, s'omple de turistes que no entenen res i, a més a més, conserva els seus tresors i la seva bellesa singular. Venècia com a analogia del món.

La novel·la que en fa setze en català es diu *L'altra cara de la veritat* i ha estat traduïda per Librada Piñero. Tot i que la traducció és bastant bona, una vegada més es nota la presa en l'edició final, com si a l'editorial que du el nom més prestigiós de la literatura en català s'haguessin entestat a mostrar una deixadesa i una laxitud en les seves obligacions d'un temps ençà (i que cadascú reflexioni sobre els avatars del mercat i les absorcions que s'han produït en els darrers anys). Així doncs, el

desgavells de la indústria -que posen de molt mala llet els qui al final paguen per un producte que no compleix les expectatives, no per la matèria primera sinó per l'acabat- i centrem-nos en la literatura. Donna Leon basteix una bona trama i demostra, una vegada més, que té la mà trencada a l'hora de manejar Brunetti pels escenaris de la seva ciutat i de la misèria de la condició humana. Leon es podria basar en aquesta fórmula senzilla de la repetició

llibre surt amb algunes errades ortotipogràfiques que demostren que la cura d'antuvi no existeix i, mentrestant, el carrer és ple de bons correctors sense feina i les editorials cada vegada estafen amb més claredat els lectors.

Oblidem per un moment aquests desgavells de la indústria -que posen de molt mala llet els qui al final paguen per un producte que no compleix les expectatives, no per la matèria primera sinó per l'acabat- i centrem-nos en la literatura.

Donna Leon basteix una bona trama i demostra, una vegada més, que té la mà trencada a l'hora de manejar Brunetti pels escenaris de la seva ciutat i de la misèria de la condició humana. Leon es podria basar en aquesta fórmula senzilla de la repetició

dels clixés i en canvi a cada novel·la es proposa indagar una mica més tant en la condició humana com en l'embolcall social per on deambula. En aquesta ocasió el problema de fons és d'una actualitat insistent: què fer amb els residus sòlids que genera una societat de consum com la nostra i l'eliminació dels quals a Itàlia és un dels principals negocis de les diferents organitzacions criminals -com va palesar Roberto Saviano a la imprescindible *Gomorra* o com es va poder veure a totes les televisions del món amb la crisi de la recollida de fems a Nàpols, que la convertí en una vila amb rates de dos pams campant-hi tranquil·lament.

Però Leon no es vol limitar als fets delictius, sinó que vol endinsar-nos en la xarxa de relacions socials de Brunetti i de la seva família i ens vol mostrar com funciona una societat d'estructura tancada on tothom es coneix, com Venècia (o com Mallorca). I en aquesta novel·la ens trobem amb un fet sensacional, la passió per la lectura com a clau de la investiga-

Leon ha escollit precisament la ciutat més singular d'aquest món, Venècia

ció criminal: de fet serà una obra clàssica considerada menor (hi ha clàssics menors?, ens hauríem de preguntar amb estupefacció) una de les principals pistes del text.

Ara bé, tot i que el llibre està en un nivell molt alt, no és pas el millor de l'autora. Al començament i al final hi ha alguns diàlegs que fluixegen, i l'ambient de contrast entre Brunetti i els seus fills, que en altres llibres funciona a la perfecció, en aquest no acaba d'estar ben aprofitat. Això sí, un llibre de Donna Leon no deixa de ser mai un llibre de Donna Leon, i per tant una bona notícia. I hi ha molt poca gent de qui es pugui dir el mateix.

L'altra cara de la veritat
Donna Leon / Traducció de Librada Piñero

Edicions 62, Barcelona, 2009
309 Pàg / 18,5 €

ELS RAIGS CATÒDICS PERDUTS

Text: **Melcior Comes**
melciorcomes@gmail.com

Pocs deuen saber que, molt abans de 1983, quan TV3 va començar a emetre, hi havia hagut projectes a Catalunya per mirar de donar vida a un esperit televisiu genuïnament català, amb la nostra llengua i cultura com a vectors fonamentals. Per nosaltres és habitual pensar la televisió com un invent dels anys seixanta o de la darrerria dels cinquanta, encara que, si ens atenem a la realitat, ja als anys trenta, a països capdavaners com els Estats Units, Anglaterra, França i Alemanya, ja començaven a assajar-se les primeres emissions, les quals trobaven un ressò fascinat a la nostra premsa d'aleshores. Com podia un país com Catalunya quedar enrere? La Catalunya d'abans de la Guer-

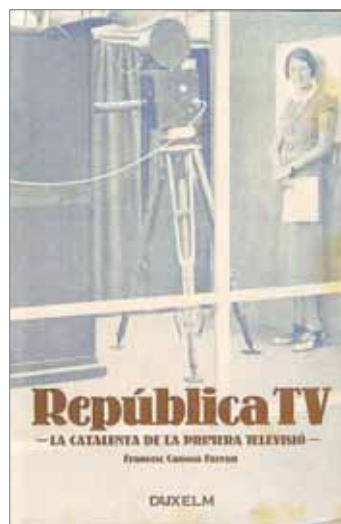
Una ofrena a la memòria d'una avior visionària, escrita amb amenitat, alegria i salubritat cívica i moral

ra Civil era un país innovador, obert, d'un cosmopolitisme abrivat i atent al millor que pogués esdevenir-se. Un país de grans homes polítics (Macià, Cambó), de grans novel·listes i poetes (Sagarra, Carner) i periodistes (Bellmunt, Xammar, Planes...), i Josep Pla anotant-ho tot amb sorregueria.

Ara, Francesc Canosa, professor de periodisme a la universitat Ramon Llull, ens rescata la història d'aquella provatura televisiva genial, les sòlides temptatives d'aixecar una televisió en la Catalunya republicana de Macià, el president que des dels primers indicis va creure en la viabilitat del projecte. Canosa ve a posar-nos davant d'una història periodística catalana rica, frondosa i apassionant, el record de la qual ens ha estat espoliat en multitud d'ocasions. El llibre de Canosa -fruit de molts anys de treball, d'arqueologia periodística, de rescat impossible de testimonis- omple un buit i alhora s'erigeix en homenatge als pio-

ners: és història i crònica -gairebé novel·la-, una ofrena a la memòria d'una avior visionària, escrita, a més, amb una amenitat, una alegria i una salubritat cívica i moral absolutament encomanadissa.

Francesc Macià era un gran aficionat al cinema i tenia un lloctinent increïble, un personatge com Josep Carner Ribalta; aquest en els anys trenta escrivia pel·lícules a Hollywood. El "Carner dolent" -així el distingien del sublim príncep noucentista, el poeta Josep Carner- va venir des de Califòrnia, deixant la Paramount, per mirar de fer un Hollywood català, en aquest cas a la falda de Montjuïc. La política i la tècnica anaven de la mà, i els en-

ginyers del país proposaven invents com el fototelegràfic, una mena de prototelevisió ja capacitada per difondre imatges extàtiques. Tots aquells homes sentien la imminència de la possibilitat d'emetre: tots feien mans i mànigues per aconseguir-ho com més aviat

millor. Des d'aconseguir les competències necessàries a Madrid fins a la compra d'una emissora potent als alemanys de la casa Telefunken, tot per mirar de fer-la funcionar a Viladecans. És curiós constatar que Francesc Macià, efímer president de la independent República Catalana, va signar pocs decrets, encara que un d'ells va ser el que autoritzava la RAC a emetre a Barce-

lona i rodalies. I veiem com, a partir del 18 de juliol de 1936, tot se'n va anar a norris: de quina manera un país format, culte i pugnaç començava a partir cap a l'exili, a desaparèixer esborrat per la sòrdida grisor franquista. El primer locutor que va tenir la RAC, Teodor Garriga, va partir de Barcelona el gener del 39, amenaçat per Queipo de Llano, a qui no plaïen les emissions en català. L'exèrcit de Franco transforma la RAC en "Cooperativa Radio Española", que dona lloc a Radio España i finalment a la SER. El rastre dels pioners foragitats és difícil de seguir: el "Carner dolent" mor a Sacramento, Califòrnia, el 1988, nonagenari.

República TV és un llibre que s'hauria de llegir: tan sols perquè puguem recordar tot allò que ens escamotejaren.

República TV
Francesc Canosa Farran

Edicions Dux, Barcelona, 2009
168 Pàg / 18 €